

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายมงคล ต้นสกุล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายมงคล ต้นสกุล ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ) ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๑๔๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๒ ตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณคีรี) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

นายมงคล ต้นสกุล จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๒๕๒

๒. นายมงคล ต้นสกุล เข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ต่อมากระทรวงการต่างประเทศได้มีคำสั่ง ที่ ๒๐๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่งตั้งนายสมศักดิ์ อัครศิริศิลป์ ให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แทนนายมงคล ต้นสกุล มีผลให้นายมงคล ต้นสกุล พ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ (๓) นายมงคล ต้นสกุล จึงมีหน้าที่

ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๑ และกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปี ภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๒ ตามมาตรา ๒๕๑ และ มาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบพบว่า นายมงคล ต้นสกุล ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปี จึงได้มีหนังสือแจ้งให้นายมงคล ต้นสกุล ชี้แจงข้อเท็จจริง ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๓๘๒ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๐๕ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ และครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๘๕๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๓

ต่อมานายมงคล ต้นสกุล ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๔ ชี้แจงว่าตนมีภารกิจในธุรกิจที่ดำเนินอยู่มากและต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจยังต่างประเทศเป็นประจำ จึงทำให้เข้าใจผิดว่า ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายหลังจากพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเนื่องจากเอกสารบางรายการต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหา จึงขอเวลาในการค้นหาเอกสาร ตนไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่อย่างใด พร้อมกันนี้ นายมงคล ต้นสกุล ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปีมาด้วย โดยเป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้นระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว ๖๔๕ วัน และจนถึงปัจจุบันนายมงคล ต้นสกุล ก็ยังคงไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่อย่างใด

๓. นายมงคล ต้นสกุล เข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี) เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๒ เกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ๑ วัน และนายมงคล ต้นสกุล พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ นอกจากนั้นจะต้องยื่นบัญชี

แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปี ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ด้วย นายมงคล ต้นสกุล ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ เกินกว่าระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๑๐๑ วัน และยังไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีแล้วหนึ่งปี

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้มีหนังสือแจ้งให้นายมงคล ต้นสกุล ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีแล้วหนึ่งปี ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๒๒๖ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๔๘๓ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ และครั้งที่ ๓ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

หลังจากมีหนังสือให้นายมงคล ต้นสกุล ชี้แจงครั้งที่ ๒ แล้ว นายมงคล ต้นสกุล ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ ชี้แจงว่าตนไม่ได้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๒๒๖ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ประกอบกับมีภารกิจในการดำเนินธุรกิจจึงทำให้เข้าใจผิดว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว และเนื่องจากเอกสารบางรายการต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหาเอกสาร จึงขอเวลาในการค้นหาเอกสาร ตนไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่อย่างใด แต่จนปัจจุบันนายมงคล ต้นสกุล ก็ยังคงไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีแต่อย่างใด

๔. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๔๕/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ แล้วเห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือเตือนให้นายมงคล ต้นสกุล ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ในตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีหลายครั้ง โดยนายมงคล ต้นสกุล ได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงมายังสำนักงาน ป.ป.ช. รวม ๒ ครั้ง ย่อมแสดงให้เห็นว่า นายมงคล ต้นสกุล ทราบดีว่าตนยังไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งปัจจุบันระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานแล้ว นายมงคล ต้นสกุล ก็ยังไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด และนายมงคล ต้นสกุล ได้ยื่นบัญชีแสดง

รายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ในตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ๖๔๕ วัน และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ๑๐๑ วัน ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียงว่า นายมงคล ต้นสกุล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ในตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี และจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ในตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

๕. ในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ทราบ รวมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้นายมงคล ต้นสกุล (ผู้ถูกร้อง) ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับหลักฐานการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ว่าไม่สามารถส่งหนังสือได้ เพราะไม่มีผู้รับ ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ จึงมีคำสั่งให้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

เมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันปิดประกาศ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

๖. ประเด็นที่ต้องวินิจฉัย

๖.๑ นายมงคล ต้นสกุล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ หรือไม่

๖.๒ ถ้าจงใจตามข้อ ๖.๑ จะวินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้นายมงคล ต้นสกุล ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวม ๒ ครั้ง คือ (๑) ตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ) และ (๒) ตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี) ดังนั้น การพิจารณาว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ หรือไม่ เห็นควรแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปี จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า ตนมีภารกิจในธุรกิจที่ดำเนินอยู่มากและต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจยังต่างประเทศเป็นประจำ จึงทำให้เข้าใจผิดว่าได้ยื่นบัญชีฯ ภายหลังจากพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเนื่องจากเอกสารบางรายการต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหา จึงขอเวลาในการค้นหาเอกสาร ตนไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด พร้อมทั้งได้ยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วหนึ่งปีมาด้วย โดยเป็นการยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว ๖๕๕ วัน แต่ยังคงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่อย่างใด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง โดยส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและปิดประกาศ แต่ไม่ได้รับคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.ว่า เนื่องจากมีภารกิจในธุรกิจที่ดำเนินอยู่มากและต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจยังต่างประเทศเป็นประจำ จึงทำให้เข้าใจผิดว่าได้ยื่นบัญชีฯ เรียบร้อยแล้ว เห็นว่าข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ ประกอบกับ

การที่ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่า ตนยังไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อเท็จจริงจึงเพียงพอที่จะรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) และไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๒ จึงวินิจฉัยว่า นายมงคล ต้นสกุล ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแล้วหนึ่งปี

(๒) กรณีดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี

ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๒ (เกินระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๑ วัน) และได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ (เกินระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๑๐๑ วัน) ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วหนึ่งปี ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ แต่อย่างใด คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีแล้วหนึ่งปี ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าตนไม่ได้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ประกอบกับมีภารกิจในการดำเนินธุรกิจ จึงทำให้เข้าใจผิดว่าได้ยื่นบัญชีฯ แล้ว และเนื่องจากเอกสารบางรายการต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหาเอกสาร จึงขอเวลาในการค้นหาเอกสาร ตนไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด และผู้ถูกร้องก็ยังคงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีแต่อย่างใด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง โดยส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและปิดประกาศ แต่ไม่ได้รับคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.ว่า เนื่องจากมีภารกิจในธุรกิจที่ดำเนินอยู่มากและต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจยังต่างประเทศเป็นประจำ จึงทำให้เข้าใจผิดว่าได้ยื่นบัญชีฯ เรียบร้อยแล้ว เห็นว่าข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ ประกอบกับการที่ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่า ตนยังไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อเท็จจริงจึงเพียงพอที่จะรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) และไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๒ จึงวินิจฉัยว่า นายมงคล ต้นสกุล ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีแล้วหนึ่งปี

ประเด็นที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ กรณี นายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง ให้ทราบ อธิบายคำว่า “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไว้ และใช้เป็นแนวทาง ในการวินิจฉัยกรณีต่อๆ มา ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง ให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้อง ตรวจพบการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว

กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา ๒๕๒ ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชีฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ทำให้เกิด ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ถูกร้อง”

จากหลักเรื่อง “การพ้นจากตำแหน่ง” ดังกล่าว เมื่อนำมาปรับกับข้อเท็จจริงตามคำร้อง

ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นตำแหน่งสุดท้าย ที่ผู้ถูกร้องดำรงอยู่ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาด เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตามความ เป็นจริง เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ จึงวินิจฉัยว่าห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการพิจารณาจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายมงคล ต้นสกุล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ